

Minden nemzedék öröknek érzi a saját korát, és ritkán gondolunk bele abba a hatalmas változásba, ami akár egy emberöltő alatt bekövetkezik a környezetünkben. Néha rácsodálkozunk régi képeslapokra, megsárgult fényképekre, hogy mennyire másképp festett a Széchenyi tér. De vajon mi a helyzet a turistáktól jobban eldugott Megye, Mária, esetleg a Croaten Gasse-nak hívott Anna utcában?

Csoszics, Makár és a többiek: Ősök a belvárosból

A belváros északkeleti fertályáról nagyon kevés ismeretünk van. Az 1722. évi városi telekkönyv alapján arra következtethetünk, hogy viszonylag kicsiny telkek követték egymást, a relatív népsűrűség tehát nagy volt. Az utcakép nagyon hasonlított a tőle csupán fallal elválasztott budai városrészhez, lakói – legalábbis a 18. század elején – döntően délszlávok voltak, akik a város legszegényebb társadalmi rétegét alkották. A 457 telekkönyvbe vett parcellából ugyanis 220 feküdt ebben a városrészben, ám ehhez képest az iparosok aránya alacsony volt. Joseph de Haüy 1687-ben készült térképén alapvetően három párhuzamos utcát találunk, amit keletről és északról a városfal belső oldalán végigfutó – mai Papnövelde – utca foglalt keretbe. A Mária utca végén, valamint a Papnövelde és Szent Mór utca találkozásánál a felszabadulás pillanatában még dzsámik álltak, előbbi közülük 1712-ben Keller János felszer birtokolta, és Sarics Albert mihojaci plébános még 1786-ban is minden követ megmozgatott megszerzéséért.

Minden háznak megvan a saját története. Elég csak az Anna utcán végigsétálni, régi iratok alapján elképzelni, hogy milyen lehetett itt az élet 200-300 évvel korábban. Mára sajnos szinte semmi nem maradt az akkori utcaképből. A legutolsó házakat az 1970-es években bontották el, mert állapotuk

miatt már életveszélyessé váltak. A többnyire horvátok által lakott utcácska első házában 1712-ben Mihics Gergely kereskedő lakott, negyven évvel később pappá lett utóda birtokolta. Három emberöltővel később a szomszédos telken épült házban Hölbling Miksa, Baranya vármegye főorvosa élt, aki elsőként hívta fel a figyelmet az ormánsági egykézésre. Ezzel egy időben nyitotta meg Mendlik Teréz az Anna utca 14. szám alatti házában elemi és felső leányintézetét, ami a német nyelvvel szemben a magyarosítás egyik leghatékonyabb helyi intézményének számított. Az utca leghíresebb lakója kétségkívül báró makarski Makár János ezredes volt, aki a Pécs felszabadításáért tett szolgálataiért több ingatlant is kapott a városban. Ezek közé tartozott az Anna utca 16., amit 1721-ben az idős katonai horvát közösség számára adományozott. A jezsuiták segítségével a következő évben egy horvát iskola nyitotta meg kapuit, 1786-ban pedig itt működött a városi illír iskola.

A Mária utca elején 1722-ben Alajbegovics Antal szücsmester, a 9.

szám alatt Radonay Ádám, a pécsi püspök rokonának háza állt. Utóbbi 1894-ben a Dunagőzhajózási Társaság kezébe került. Az Angster orgona- és harmóniumgyár 1867-1949-ig a Mária utca 35. és a József utca 30. szám alatt működött, melyben Angster József és fia az említett időszakban 1300 orgonát és 3600 harmóniumot készített.

A Papnövelde utca múltja is tele van izgalmas történetekkel. A mai Eszperantó park helyén 1712-ben Csozics János aranyműves lakott, a háza helyén 1860-ban kisszeminárium állt, ahol a század végén boszniai ferencesek tanították növendékeiket. A 13-15. szám alatti ház valamikor Horváth György kanonoké volt, akit 1704-ben a rácok gyilkoltak meg. Háza a püspökre szállt, levéltárat alakítottak ki belőle, ami 1944-ben szinte teljesen megsemmisült. Vajon mire gondolnának az utcák régi lakói, ha ma végigsétálhatnának e kedves környéken, és vajon mi vár ránk száz év múlva? Isten tudja.

LEJEGYZTE: DR. VARGA SZABOLCS

FOTÓ: MÜLLER NÁNDOR

Pécsi séta rovatunk megjelenését a Grawe Életbiztosító Zrt. támogatja

